

P
M 16991

kərtəlaɾi ssr
a konstitucia
a p r o e k t

aproletarja apalakua zegia rpa idou, ipeidatkal!

kərtələri asovet socialist
respublika akonstitucia azə

- kərtələri ssr acəntə nəğzərə kəmitet
aprezidium aşı iakurçaz

3995.
akonstitucia kəmissia iaxagəlou ayəza **berial. p.**
kərtələri ssr akonstitucia aproekt dzəxtajaz iazə-
zəryə, kərtələri ssr acənt nəğzərə kəmitet apre-
zidium iakunaçoi:

1) kərtələri ssr acəntə nəğzərə kəmitet akon-
stitucia kəmissia ialanagalaz kərtələri ssr akon-
stitucia aproekt ikunagazaait ha.

2) kərtələri ssr akonstitucia aproekt, kərtə-
ləri ssr qədala eizərgo asovetkua a-VIII-ı reizərə
dəu axuapşrazə ialagalazaait.

kərtələri ssr cik iaxagəlou

f. maxaraze.

kərtələri ssr cik asekrețar

t. qorenți.

1937 şəkusa fevralı mza 1.

ak. kart.

kərtələri ssr
yədala eizərgo asovetkua reizara dəu apə
iaxuapşracə ialargalarazə,
kərtələri ssr a cik aprezidium zəkuşahatxaz
kərtələri ssr a-cik akonstituciay komissia
iadərbaz
kərtələri asovet socialistə respublika
akonstitucia

a p r o e k t

928
67.400.1(57pr)
п 79
*
P M 16991
kərtələri asovet
socialistə respublika

akonstitucia
(auəspqara-lata).

apsnəpi ahəntkarat iqtəjra. 1937

ОБЛАСТНАЯ БИБЛИОТЕКА
АВГАЗИИ ИМ. И. Г. ПАЛАСКИР

l-pi axə

auaajlar reiçkaafa

1 aſtaſia. kərtəlaſi aſoſet ſocialiſtə reſpubli-
ka — anxaſei auəſuſei ſſocialiſtə həntkarroup.

2 aſtaſia. kərtəlaſi ſſr poliſika ſakugələſa
iamou anadeluaai akaſitaſiſtəi rəmyra rxəxrələei
aproletariatə diſtətura afakurgələraləei izəzhaz,
iəomouaxaz akrəzua auaa rdeputat ſoſetkua roup.

3 aſtaſia. kərtəlaſi ſſr aſə amyrə zəgiə znəpa
ſə-iəqou, akrəzua auaa rdeputat ſoſetkua. rəla
akalakiei akətəi irəlanxo akrəzua auaa roup.

4 aſtaſia. anxaſa iamaz akaſitaſiſt ſakugələſa
apəxrei, aitarſga amaruəgakuei, aarəxgakuei rzə
xaſmazara apəxrei, naſgiə auayə auayə ekſploata-
cia iziuz akuxzərei rəla ifakuroumuaxəei kərtə-
laſi ſſr aekonomikaſ fatas iamou ſocialiſtəla an-
xaſa afakugələſa, naſgiə aitarſga amaruəgakua, aa-
rəxgakua iſocialiſtə mazaranə rəqaçara.

5 aſtaſia. kərtəlaſi ſſr aſə aſocialiſtə mazara,
— ma həntkarraſ mazara formanə iəqoup (jlərə
zəgiə irzeipſnə), ma kooperativ-kolxoz mazara fo-

rmanə iəqoup (kolxozkuak irmazarənə, kooperativ eidəlakukuak irmazarənə).

6 astətia. adgiəl auayə iəxuarənə adgiəl iəcou, askua, abnakua, azauadkua, afabrikakua, asaxtakua, amaadan cəxtakua, dəorbei, zəi, jyanj transportkua, abankkua, aibardərga məpaxukua, ahəntkarra eipnakaaz akət-nxamya tbaa axnəqugagakua (asov-xozkua, amafəna-traktör stənciakua, ubas egiərt-giə), iara ubasgiə akalaki nxamya naplakkuei, akalakikuei aproməišlennost təpkuei rəpə aynə fond eiharazak, — zəgiə ahəntkarra iamazarənə iəqoup, — jlarə-zəgiə irzeipšnə iəqoup.

7 astətia. auajlar rəxnəqugagakua, aqolxozkua rəpə, akoopərativ organizaciakua rəpə, psəzخانəi psəzخامکوانəi irəmakouou ainventari, aqolxozkuei akoopərativ organizaciakuei raarəxləc zəgiə uərt aorganizaciakua irzeipšnə irəμου axəbrakua reipš-giə aqolxozkuei, akoopərativ organizaciakuei rə auajlar irzeipšnə, socialistə mazarənə iəqoup.

kolxoz tə cəpxiazə eihara xafalaxunə aqolxoz azeipš nxamya aqnəp ioua anaysgiə dousə iəxə iair-xuaracə iəçaknə iəmoup irəjamkuanə atəztəp dgiəl; iara ubri adgiəl aqnə iara ixəp mazarənə iəmoup anxafa cərxəraa dzəynou aynə, axiaraxu, apsaa, akət nxamya p inventar ssa, — dərə abartkua akət-nxamya artəli austəv izlaho ala.

8 astətia. aqolxozkua irəçaknə irəμου adgiəl rə iadərxuaracə, pəhara amtazakua xlaada nazaza xərxuagəs irətoup.

9 astətia. kərtəlati sər apə eiharazak nxamya formas iəqou asocialistə fakugəlafə nxamya anaysgiə, pəmaapsara eksploatacia azəmuəkuə, zəxə iə-lərsənə auəs zua axazənxəjei anapqazəjei rənxamya ssakuagiə əqazaaracə auəspqara iəçanakəueit.

10 astətia. auajpəysa dousə rxəp mazara rxala auəsuralə irxəlaləz, idərhaz: izəynou rəynkua, cərxəraagas rəzkuə rqnə irəμου anxamya, rəynəma-pakua, fou-gousi, xəqugara rmanlalagasi irəμου abartkua zəgiə dousə iəxərxəpəu eipš azin, iara ubas-giə auajpəysa rxəp mazara tənxała aiasra azingə auəspqara irzəxiqoit.

11 astətia. auajlar irzeipšəu amazara azərhara-zəi, kərtəlati sər iəkunxo akəzəua auaj esəmşaa-i-ra rmal ftəxrei, rkultūra ftəxrei rə iarbanzaalakı akazə sssr dəpə tələk iaxipšəmxarc arəμουouarazəi, iara ahəntkarra xiqara amq iamou arəμουouarazəi, — kərtəlati sər anxamya bzazara auəs ailərgarei, axərxartatarei iaioueit ahəntkarrəp jlar rənxamya aplan ala.

12 astətia. kərtəlati sər apə auəsura zəlşonə iəqou auajpəysa darbanzaalakgiə iə auəsura lamas uəsnə ipxiazoup, iəgiəiuələup auəsura abri ap-rincip iəhə eipš: «egizəmuə — egiəimfaait».

kərtəlati sər apə inagzo iaiueit, asocializm ap-rincip: «dousə iqnəp iara iəlou ala, dousə iə — iara iuəz zaqarou ala».

ahəntkarra afakugələla

13 astatja. aekonomikazəi, apolitikazəi, iara uba
sgio atəla xəxiqarazəi eicxəraalarazə kərtəlati
asovet socialistə respublika iara işaguapxaz ala irə-
dgələit zinla eiqarakuou asovet socialistə respub-
likakua: urəspəlati s.f.s.r., ukrainatı s.s.r., beloru-
ssiati s.s.r., azerbaiqanrı s.s.r., fəmaxırəlati s.s.r.,
turkmenrı s.s.r., uzbekrı s.s.r., taqəkrı s.s.r., qaza-
xrı s.s.r., kirgiziati s.s.r. eidgəlou həntkarraknə —
eidgəlou asovet socialistə respublikakuənə.

abri aqnəp, sssr akonstitucia a-14-ri astatjala
ipqou azinkua, sssr ireihau amyrat uəsbartakuei,
ahəntkarra uəsbartat uəshartakuei rəla sssr azə inna-
tueit kərtəlati sssr.

sssr akonstitucia a-14-ri astatja iaho iacanam-
kəua azə kərtəlati sssr axala ahəntkarra amyrə
myapanagoit, asuverenitetə zinkuagio nagzanə ia-
zənxoit.

14 astatja. kərtəlati sssr, iara amyrat ireihau
auəsbartakuei, ahəntkarra auəsbartat uəshartakuei
rəla:

a) kərtəlati sssr akonstitucia adnakəloit, apsax-
rakuei acqarakuei alanagaloit, iara anagzafagio kon-
trolı aznauet;

b) apsnəri aqariati asovet socialistə avtonom
respublikakua rkonstituciakua fakunaronouoit;

v) apsnəri aqariei a.s.s.r.-kuei aaxəç-uapspəlati
avtonom oblast rhaakua eilnargoit;

g) kərtəlati sssr ailazaaratə pəc iaaqalo avto-
nom respublikakuei avtonom oblastkuei rfakurou-
ouarazə sssr ireihazou asovetaxı ialanagaloit;

d) kərtəlati sssr raionla aşafei ahaakuei fakuna-
rgəloit;

e) kərtəlati sssr auəspqarakuei, auəspqara kode-
kskuei, ireihazou auəsbartat aktkuei tnatueit;

z) ahəntkarra aipkaarei, auaatəysa rzinkuei axı-
yoit;

z) kərtəlati sssr jlər rənxamya plan fakunaronu-
ouoit;

i) kərtəlati sssr ahəntkarrat biuqet fakunaronu-
ouoit;

k) apsnəri aqariati a.s.s.r.-kua, aaxəç-uapspəlati
avtonom oblast rbiuqetkuei, araionkuei akalakikuei
rxəptəp biuqetkuei fakunaronouoit;

l) sssr auəspqaratəra iakurfanə ifakunargəloit
ahəntkarrat faxpkuei, axəptəp faxpkuei, alxraku-
ei, afaxpkua ireiuam afeidakuei;

m) abankkua ruəsbarei, aproməişlennostri akət-
nxamyari auəsbartakuei anəplakkuei, arespublika
xəlapşra iacanəkəua axuhaxutrat naplakkuei irxə-
lapşueit, iara ubəsgio napxgara aznauet axəptəp
proməişlennost;

n) eidgəlou sssr iabartanə iəqou anəplakkuei auə-
sbartakuei rəqazaafazi, ruəsbafazəi kontrolı rəzna-
ueit;

15 astātijā. kārtpēlapi sss eidgēlou asovet socia-
liṣp respublikakua irēlčarc azin iakuitnē iamoup.

21 aștia. aqariași asoveș socialistș avtonom

respublika ialoup abart araionkua: batəm̄pi, kəd̄pi, kobuletpi, xulōpi, raion ialamkua batəm̄ akalakii.

22 astat̄ia. aaxəç-uaps̄pəlat̄i avtonom oblast ialoup abart araionkua: qaur̄pi, znaur̄pi, leningor̄pi, stalinir̄pi, raion ialam stalinir̄ akalakii:

23 astat̄ia. kərt̄pəlat̄i s̄sr auəspqarakua kərt̄pəlat̄i s̄sr aṭerritoria zegiə aṭə zegiəngara eiqaranə am̄y rəmoup.

apsnə̄pi aqariat̄i assr-kua ruəspqarakua kərt̄pəlat̄i s̄sr auəspqara ianakum̄la am̄y zmou kərt̄pəlat̄i s̄sr auəspqara aup.

24 astat̄ia. s̄ssr akonstituciei, kərt̄pəlat̄i s̄sr akonstituciei xəmpad̄a irəkurlanə apsnə̄i aqariei assr-kua. dara arespublikakua aṭəda qazlakua irəmou guazto axap̄ konstituciakua rəmoup.

aaxəç-uaps̄pəlat̄i avtonom oblast iamoup kərt̄pəlat̄i s̄sr ireihazou asovet̄ ifakunatorionto «avtonom oblast auəsfakugəlafə (apqara)».

III-ṭi axə

kərt̄pəlat̄i asovet̄
socialist̄ respublikəṭə
ireihau ahəntkarra am̄yrat̄
uəsbartakua

25 astat̄ia. kərt̄pəlat̄i asovet̄ socialist̄ respublikəṭə ahəntkarra am̄yrat̄ ireihau uəsbartanə iəqoup kərt̄pəlat̄i s̄sr ireihazou asovet̄.

26 astat̄ia. abri akonstitucia a-13-ṭi, a-14-ṭi astat̄iakua işər̄ho eips̄, kərt̄pəlat̄i s̄sr zkuəitnə iamou azinkua zegiə kərt̄pəlat̄i s̄sr ireihazou asovet̄ im̄y-apanagoit̄, ubart astat̄iakua iər̄ho akonstitucia am̄yala ireihazou asovet̄ anapaçaqa iəqou kərt̄pəlat̄i s̄sr auəsbartakua: kərt̄pəlat̄i s̄sr ireihazou asovet̄ aprezidiumi, kərt̄pəlat̄i s̄sr jlar r̄komiissarija r̄sovet̄i, kərt̄pəlat̄i s̄sr jlar r̄komiissariat̄kuei r̄kompetencia izlaçanamkəua ala.

27 astat̄ia. kərt̄pəlat̄i s̄sr ireihazou asovet̄ zaṭək aṭp̄ auəspqara t̄zəṭua uəsbartanə iəqou.

28 astat̄ia. kərt̄pəlat̄i s̄sr ireihazou asovet̄ arespublika ialanxo auaṭəysa ialərxəueit̄ alxrat̄ okrug cəpxiazə abri anormala: 15.000 uap̄səra, cəpxiazə deputat̄k.

29 astat̄ia. kərt̄pəlat̄i s̄sr ireihazou asovet̄ 4 şəkusa aṭhara at̄anə ialərxəueit̄.

30 astat̄ia. kərt̄pəlat̄i s̄sr ireihazou asovet̄ aprezidium şəkusək ala yənt̄ kərt̄pəlat̄i s̄sr ireihazou asovet̄ asessiakua eiznagoit̄.

kərt̄pəlat̄i s̄sr ireihazou asovet̄ aprezidium iara iakunaganə ianabo, mamzargiə iara ireihazou asovet̄ adeputat̄ja zegiə raxi xə-xu-raxi xuək ianərtax xo ṭhara ṭədala asessia eiznagoit̄.

31 astat̄ia. kərt̄pəlat̄i s̄sr ireihazou asovet̄ ialnaṭueit̄ iara iaxagəloui, ubri ixtəṭupuaa yəqei.

kərt̄pəlat̄i s̄sr ireihazou asovet̄ iaxagəloui ireiha-

30u asovet ailararakua raan napxgara rzaiueit, iara aynauçqa auəs eiçkaafagiə daxəlapşueit.

32 aştatja. auəspqarra fakurouououop ha ianəpxia 30u kərtpəlati ssr ireihazou asovet bja xəpxiazara eiharala ianrədkəlalakı aup.

33 aştatja. kərtpəlati ssr ireihazou asovet irədkəlaləz auəspqarakua kərtpəlati ssr ireihazou asovet aprezidium iaxagəlou iasekretari rnapkua açaynə lquəla auəa iddərdəueit.

34 aştatja. kərtpəlati ssr ireihazou asovet ialərxəueit kərtpəlati ssr ireihazou asovet aprezidium abart alana: kərtpəlati ssr ireihazou asovet aprezidium iaxagəlou, yəqa iara ixatəpuəai, aprezidium asekreteri, aprezidium ialapxiazakuou 9-yəkəi.

35 aştatja. kərtpəlati ssr ireihazou asovet aprezidium iara auəsura zegiə azə kərtpəlati ireihazou asovet anapaçaqa iəqoup.

36 aştatja. kərtpəlati ssr ireihazou asovet aprezidium:

a) kərtpəlati ssr ireihazou asovet asessiakua eiznagoit;

b) kərtpəlati ssr iəqou auəspqarakua irəçarkəua eilərganə irnatoit, ailərkaagakua tnaueit;

v) jlarə zegiə razçaara (referendum) eiçnakaau-eit;

g) kərtpəlati ssr jlar rkomissarja rsoveti avtonom respublikakua rçənpi jlar rkomissarja rsovetkuei iəltərxkuo akuçarakuei adçarakuei, iara ubas-

giə avtonom oblast ačənpi akrəzua auəa rdeputat sovet iəftnaxkuo akuçarakuei adçarakuei auəspqarra iakumlauna ianəqala iəpnaxəueit;

d) kərtpəlati ssr ireihazou asovet asessiakua rəbjara aamtazə kərtpəlati ssr jlar rkomissarja irei-uou rmaçura aqnəp rxə iakuitnaueit, rmaçurakua rçə ifakunarououoit, kərtpəlati ssr jlar rkomissarja rsovet iaxagəlou işalaigalo ala, axa nasgiə rfa-kuououuarazə kərtpəlati ssr ireihazou asovet axi ialanagalaroup;

e) kərtpəlati ssr auayəpəysara azin rnatoit;

z) kərtpəlati ssr ahatər zkuu agramotakua rnatoit, ahatər xiəzkuagiə rəxnəçoit;

z) kərtpəlati ssr asud uəsbartakua rəla auəs zkuu auayəpəysa ruəszəryara azin nanagzoit.

37 aştatja. kərtpəlati ssr ireihazou asovet rdeputatja xatanraguragaras irəmakou guaztaşa amandatp komissia alərxəueit kərtpəlati ssr ireihazou asovet. açə.

amandatp komissia ialanargalalakı kərtpəlati ssr ireihazou asovet iəzbueit adeputatja xazə-xazə axatanra-guragara rəmour ha ipxiazatəu, mamzar-giə auəs axganə, çəc iəitalxpəu.

38 aştatja. kərtpəlati ssr ireihazou asovet iaxutənə ianapxiazə aamtazə ifakunargəloit iarban çəa-çəzaalakigie azə auəs eilkaarazəi, areviziazəi akomissiakua.

* auəshartakuei amaçura ialakuou auəai zegiə irə-
dəup (irualəup) art akomissiakua rnapə ianəu auəs
azə irədərçə qarçalaranə, iataxxakuo amaterialkuei
adokumentkuei rərtalaranə.

39 aştatja. kərtpəlati ssr ireihazou asovet aku-
şahatəmkua, kərtpəlati ssr ireihazou asovet asessia-
kua rəbjarə aamtazə — kərtpəlati ssr ireihazou
asovet aprezidium akuşahatəmkua, kərtpəlati ssr
ireihazou asovet adepətat asud iatarei iəbaandayt-
rei qalom.

40 aştatja. kərtpəlati ssr ireihazou asovet agu-
ragara-amyra aφhara ancalakı aftaxigie, kərtpə-
lati ssr ireihazou asovet aprezidium aguragara-am-
yra azənxoit dəryagix φəc ialərxəz kərtpəlati ssr
ieihazou asovet, kərtpəlati ssr ireihazou asovet
aprezidium φəc alnaxaanza.

41 aştatja. kərtpəlati ssr ireihazou asovet agu-
ragara amyra aφhara aniaslakı kərtpəlati ssr irei-
hazou asovet aguragara-amyra aφhara anias inar-
kna φharala yəməz irxəmgakua, ireihazou asovet
aprezidium iφəcnə aitalxrakua akunaçoit.

42 aştatja. kərtpəlati ssr ireihazou asovet apre-
zidium, alxrakua ianrəlgalakı, məzkə iaxəmgakua,
eiznagoit φəc ialərxəz kərtpəlati ssr ireihazou aso-
vet.

43 aştatja. kərtpəlati ssr ireihazou asovet iqa-
naçoit kərtpəlati ssr aihabəra — kərtpəlati ssr jlər
rkomissarja rsovet.

IV. ƿi axə

kərtpəlati asovet socialistə respublika aφənƿi ahəntkarra uəsbarat uəshartakua

44 aştatja. kərtpəlati asovet socialistə respubli-
ka aφə anagzareı adçarei rzə ahəntkarra myla ire-
ihau uəsbartas iəqou kərtpəlati ssr jlər rkomissar-
ja rsovet aup.

45 aştatja. kərtpəlati ssr ireihazou asovet aφə
kərtpəlati ssr jlər rkomissarja rsovet takəpxəkuup,
iara ui anapaçaqagie iəqoup; kərtpəlati ssr irei-
hazou asovet asessiakua rəbjarəan — kərtpəlati ssr
ireihazou asovet aprezidium aφə takəpxəkuup, iara
ubri anapaçaqəvgie iəqoup.

46 aştatja. kərtpəlati ssr jlər rkomissarja rsovet
sssr-i, kərtpəlati ssr-i iapəu auəspqarakuei, ssr
jlər rkomissarja rsovet akuçarakuei adçarakuei izlar-
ho aləci, rənagzaraləci akuçarakuei adçarakuei tna-
tueit, nasgie dara uərt irənagzafou guanatoit.

47 aştatja. kərtpəlati ssr jlər rkomissarja rsovet
akuçarakuei adçarakuei iəqanaçaz xəmpada kərtpə-
lati ssr axiənza-nazaaəo zegiəngara inargzalaroup.

48 aştatja. kərtpəlati ssr jlər rkomissarja rsovet:

a) kərtpəlati ssr jlər rkomissariatkua, nasgie
ubart zxəlapşkuo egiərt anxamyəfi akulturatı uəs-

hartakua zegio eidnakəloit, ruəsurgio myapanagoit; eidgəlou irzeipsəu jlar rkomissariatkua rxatanraguragaja ruəsufa guanatoit, eidnakəloit;

b) jlar-rənxamya plani ahəntkarra bieuqeti axatəp bieuqeti rənazarazə iəqəçəpkuou myapanagoit;

v) jlar rzeips uəs eiçkaarazə, ahəntkarra aintəreskua rəxiqarazəi, nasgio auatəysə zkuəitəu ailamgarazəi iəqəçəpkuou myapanagoit;

g) avtonom respublikakua rəpənpi jlar rkomissarja rsovetkuei, avtonom oblast əpənpi akrəzua auaa rdeputat soveti ruəsufakua guanatoit, myakuçara rəznaueit, iara ubasgio araion nazara komitetkuei akalaki deputat sovetkuei ruəsufakua guanatoit, napxgara rəznaueit;

d) ianataxxalo, anxamyəi akuiturei ruəskua rzə kərtəlati ssr jlar rkomissarja rsovet əpə eiçnakaa ueit akomitə qədakuei auəsbara xadarakuei.

49 astətia. avtonom oblast əpənpi akrəzua auaa rdeputat sovet anagzarəp komitet iəftnaxkuo akuçarakuei adçarakuei rapəxra iakuitəup kərtəlati ssr jlar rkomissarja rsovet; iara ubri kərtəlati ssr jlar rkomissarja rsovet akuitəup avtonom respublikakua rəpənpi jlar rkomissarja rsovetkua iəftərxkuo akuçarakuei, adçarakuei, avtonom oblast əpənpi akrəzua rdeputat sovet iəftnaxkuo akuçarakuei adçarakuei raankəlara.

kərtəlati ssr jlar rkomissarja iəftərxkuo arqa-

çəpkuəi, ainstrukciakuei rapəxra azin amoup kərtəlati ssr jlar rkomissarja rsovet.

50 astətia. kərtəlati ssr ireihazou asovet iqanaçoit kərtəlati ssr jlar rkomissarja rsovet abart alana:

kərtəlati ssr jlar rkomissarja rsovet iaxagəlou;

kərtəlati ssr jlar rkomissarja rsovet iaxagəlou ixatəpuaa;

kərtəlati ssr ahəntkarra planra akomissia iaxagəlou;

kərtəlati ssr jlar rkomissarja:

fəpəjə aproməişlennost azə;

aproməişlennost lasə azə;

abna proməişlennost azə;

dgiəl aarəxrazə;

aqajla aarəxrei araxu aazarei rsovxozkua rzə;

afinanskua rzə;

aynəuçqa xuhaxutrazə;

aynəuçqa uəskua rzə;

aiusticia azə;

aguabziaraxiqarazə;

arçarazə;

axatəpəpə proməişlennost azə;

akalaki nxamya azə;

asocialə cxəaarazə;

aingalara komitet axatanraq;

aqazara uəskua rxəlapsyə;

**apsnəpi aqariəpi asovet
socialistə avtonom
respublikakua rəpənpi
ireihau ahəntkarra amərap
uəsbartakua**

59 astətia. apsnəpi aqariəpi asovet socialistə avtonom respublikakua rəpə ahəntkarra mɥla ireihau uəsbartas iəqou ubart arespublikakua rəpənpi ireihazou asovetkua roup.

60 astətia. avtonom respublika aəpə ireihazou asovet avtonom respublika auaəpəysa ialərxəueit pə-şəkusa aəhara atanə, iara avtonom respublika akonstitucia ifakunargəlo anormakua rəla.

61 astətia. avtonom respublika aəpə ireihazou asovet zaqək aup ubri arespublikapə auəspqara tza-juə uəsbartanə iəqazou.

62 astətia. avtonom respublika aəpə ireihazou asovet:

a) kərtəlapə sər akonstitucia a-24-ri astətia iəhə iakurlanə iara avtonom respublika axatəp konstitucia adnakəloit, nasgə iara ubri akonstitucia afakuroiouarazə kərtəlapə sər ireihazou asovet axi ialanagəloit.

b) araion pəckuei akalaki pəckuei iəqalakuo rfakuroiouarazə kərtəlapə sər ireihazou asovet axi ialanagəloit, iara ubasgə dara ubart araion pəckuei akalaki pəckuei rhaakua fakunargəloit;

v) avtonom respublika aəpənpi jlar rənxamya əplani rbiuqet; fakunaroioioit.

g) avtonom respublika aəpə ahatər zkuu agra-motə rnətoit, ahatər xiəzkua rəxnaçoit.

63 astətia. avtonom respublika aəpə ireihazou asovet assr ireihazou asovet aprezidium alərxəueit abart alanə; assr ireihazou asovet aprezidium iaxagəlou, iara ixatəpuaa, aprezidium asekretər, assr ireihazou asovet aprezidium ialapxiəzakuou.

64 astətia. avtonom respublika aəpə ireihazou asovet aprezidium, avtonom respublika aəpə ireihazou asovet anapəçaqə iəqoup.

65 astətia. avtonom respublika aəpə ireihazou asovet aprezidium aguragara aməra eilərgoup assr akonstitucia ala.

66 astətia. ailəpəarakua rəmyapagarazə avtonom respublikapə ireihazou asovet ialnəxəueit assr aəpə ireihazou asovet iaxagəlou, iara ixatəpuaa.

67 astətia. avtonom respublikapə ireihazou asovet iqanaçoit avtonom respublika aihabəra — assr jlar rkomissarja rsovet.

apsnəxi aqariəxi asovet
socialistə avtonom
respublikakua rñəntkarra
uəsbərəx uəshərtakua

68 aştatîa. apsnəti aqaraiati assr-kua rpe anag-
zarazəi adçarazəi həntkarra mûla ireihau uəsbarta-
nə iəqou assr jlar rkomissarğa rsovet aup.

69 astafia. avtonom respublikafə ireihazou asovet aqnə avtonom respublika aʔənʔi jlar rkəmissar ja rsovet takapxəkuup, iara ui anapaçaqafgje iəqoup; avtonom respublika aʔənʔi ireihazou əsovet ases-siakua rəbjara aan — avtonom respublika aʔənʔi ireihazou asovet aprezidium aʔə takapxəkuup, iara ubri anapaçaqafgje iəqoup.

70 astatia, assr awanxi jlar rkomissarja rsovet, sssr-i, kartpela xi sssr-i avtonom respublikaei rupe iapkuou auaspqarakua, iara ubasgia sssr-i kartpela xi sssr-i jlar rkomissarja rsovetkua iastexkuaz akuçarakuei adçarakuei izlarho alaei renagzaralaei akuçarakuei adçarakuei tnaqueit, nasgia dara uert irenagzafou guanatoit.

71 astaŭia, asr jlar rkomissarja rsovet azin'am-
oup, asr aŭenpi jlar rkomissarja itrəlua arqaŭa-
ŭkuei ainstrukciakuei rapəxra, asr aterritoria aŭə
npi araion nagzara komitetkuei akalakiku_a rŭenpi
akrəzua auua rdeputat sovetkuei iəftərxkuo akuŭa-

rakuei adçarakuei rapəxra, iar_a ubasgə araionkuei
akalakikuei rəpənɾi akɾəzu_a auua rdeputat sovetkua
iəftərxkuo akuçarakuei adçarakuei raankəlara.

72 **astatija**, avtonom respublika aŭanŭi ireihazou
asovet ifakunargaloit, avtonom respublika aŭanŭi
ilar rkomissarja rsovet abart alana;

avtonom respublika apanpi jlar rkomissarga
rsovet iaxagelou;

ilar rkomissarja rsovet iaxagelou ixtapuaa;
 ahantkarrā aplanrap komissia iaxagelou;
 ilar rkomissarja:

dgjolaarəxrazə;

afinansku₂ rzə;

aynəuçqa xuhaxutrazə;

aynəuçqa uəskua rzə;

aiusticia azə;

aguabziaraxıyarazə;

arçarazə;

axatəpə proməişlennost azə;

akalaki nxamyazə;

asocial cxəraarazə;

amya uəs axəlapşyə;

aingalara komitet axatanrak;

aqazara uəskua rxəlapşyə;

ubart rnaysgiə, arespublika anxamyapə aqazla
yədakua iamakuou irəxuaəpnə, kərtəlarəi sss irei-
həzou asovet ianlakunarəuəualakı — abart jlər
rkəmissartəgiə:

fəɤə-ɟɤə aproməiʃlennost azə;

apromaişlennost lasə azə;
abna promaişlennost azə.

73 astatja. kərtələpi ssr-i assr-i rkonstitucia-
kua işərho iaxəmgakua avtonom respublika aפən-
ti jlar rkomissarja avtonom respublika akompete-
ncia ialou ahəntkarra uəsbara xkkua irxələpsueit.

74 astatja. avtonom respublika aפənpi jlar rko-
missarja douse jlar rkomissariatkua akompetencia
axionzərəmou iapərpşnə-iftərxəueit arqaçatpkuei ai-
nstrukciakuei sssr-i, kərtələpi ssr-i, assr-i ruəspqa-
rakua, sssr-i kərtələpi ssr-i, assr-i rפənpi jlar
rkomissarja rsovetkua iəftərxkuaz akuçarakua, ad-
çarakua, nasgiə kərtələpi ssr aפənpi jlar rkom-
issariatkua iəftərxkuaz arqaçatpkua, ainstrukciakua
izlarho aləei, rənagzaraləei.

75 astatja. avtonom respublika aפənpi jlar rko-
missariatkua dara rnapə ianəu ahəntkarra auəsbara
xəkkua anapxgara rzəruet, uərt assr aפənpi jlar
rkomissarja rsovet eips, izəxutou kərtələpi ssr
aפənpi jlar rkomissariatgiə anapaçaqa iəqoup.

VII-pi axə

aaxəç-uapstələpi avtonom oblast ahəntkarra amyrəp uəsbartakua

76 astatja. aaxəç-uapstələpi avtonom oblast
apə ahəntkarra amyrəp uəsbartas iəqou aaxəç-uaps-

tələpi avtonom oblast aפənpi akrəzua auaa rde-
putat sovet aup.

77 astatja. aaxəç-uapstələpi avtonom oblast
aפənpi akrəzua auaa rdeputat sovet aaxəç-uapstə-
ləpi avtonom oblast auəapəysa ialərxəueit yəşəkusa
aפəhara atanə abri anormala: 2.500 uapspəra cəpxia-
za deputatk.

78 astatja. aaxəç-uapstələpi avtonom oblast
aפənpi akrəzua auaa rdeputat sovet iara anapaçaqa
iəqou auəsbarəp uəshartakua ruəsura eiפnakaəueit,
ahəntkarra uəsfakugələfa axiyoit, auəspqarakua na
nagzoit, auəapəysa rzinkua axiyoit axəftəpə nxam-
yei, axəftəpə kuličurei napxgara rəznəueit, aob-
last, biuqeti aoblast jlar rənxamyəp plani fakunar-
onouoit.

79 astatja. aaxəç-uapstələpi akrəzua auaa rde-
putat sovet, sssr-i kərtələpi ssr-i, ruəspqarakua
rəmqala iamou azinkua irxəmskua akuçarakua ftna-
xəueit, adçarakua qanaçoit.

80 astatja. aaxəç-uapstələpi avtonom oblast
aפənpi akrəzua auaa rdeputat sovet anagzarazəi
adçarazəi uəsbartas iamou aaxəç-uapstələpi avto-
nom oblast aפənpi akrəzua auaa rdeputat sovet ia-
lnaxəueit, aaxəç-uapstələpi avtonom oblast aפənpi
akrəzua auaa rdeputat sovet anagzarəp komitet
abart alanə: iara iaxagəloui, iaxagəlou ixtəpuəa
yəqei, asekretari, iara ialapxiazakuou 7-yəkəi.

81 astatja. ahəntkarra auəsbarəp uəsxkkua nap-
xgara rzəularazə aaxəç-uapstələpi avtonom oblast

aŋənti akrazua auaa rdeputat sovet anagzarap
komitet iqanaçoit abart aquşakua:

dgiəlaarəxrap;

afinansp;

aynəuçqap xuhaxutrap;

aguəbziaraxiqarap;

jlar rçarapə;

axaptepə proməişlennostp;

akalakı nxamyap;

abna nxamyap;

asocial cxəraarapə;

amyap;

azeipş uəsp;

aqazara uəsp;

aplanra komissia;

anagzara komitet iaxagəlou iəqnə akadrkua
rsektor.

abri anayəsgie aaxəç-uapspəlapı avtonom oblast
aŋənti akrazua auaa rdeputat sovet anagzarap
komitet aqnə iəqoup:

aynəuçqap uəskua rzə jlar rkəmissariat auəsba-
rta;

aingalarap komitet aguraga.

82 astətia. aaxəç-uapspəlapı avtonom oblast
aquşakuei auəsbartakuei ruəsuraŋə aaxəç-uapspəlapı
avtonom oblast aŋənti akrazua auaa rdeputat so-
veti, iara anagzarap komiteti reipş, kərtpəlapı SSR
aqnənti izəxutou jlar rkəmissariatgıə anapaçaqa- iə-
qoup.

83 astətia. aaxəç-uapspəlapı avtonom oblast
aqnə ahəntkarra amırazə araiont, akalakırp, akətap
uəsbartakua qarçoit abri akonstitucia a-VIII-pi axə
işaho iakurıanə.

VIII-pi axə

ahəntkarra amıra axaptepı
auəsbartakua

84 astətia. kərtpəlapı asovet socialistp respub-
lika aŋənti araiionkua, akalakıkua, aposiolkəkua,
akətankua rəqnə ahəntkarra amırap uəsbartakuas
iəqou akrazua auaa rdeputat sovetkua roup.

85 astətia. araiionkua, akalakıkua, akalaki dəu-
kua rraiionkua, aposiolkəkua, akətakua rŋənti ak-
razıya auaa rdeputat sovetkua douse izəxutou arai-
onkua, akalakıkua, aposiolkəkua, akətakua rŋənti
akrazua auaa iəlxəueit yəşəkusa aŋhara rətanə.

86 astətia. araiionkua rŋənti akrazua auaa rde-
putat sovetkua əlxəueit abri anormala: 300-yək
rəçəpxıaza deputatk.

87 astətia. akalakıkua rŋənti akrazua auaa rde-
putat sovetkua əlxəueit abri anormala: put aka-
lakı aŋə — 200-yə çəpxıaza deputatk, kutel aka-
lakı aŋə — 400-yə çəpxıaza deputatk, kart akalaki
aŋə — 700-yə çəpxıaza deputatk, egiərt akalaki-
kua: a) janəzəkiyək ireičanə iaxıənxo — 100-yə

ԵՐԽԱՅԱ ԴԵՍԻՏԱԿ, Բ) յԱՆՅԱԿԻՅԱԿ ԻՆԱՐԵԻԽԱՆ ԻԱ-
ՄԻՆԽԱԿՈՒ — 150-ԵՐ ԵՐԽԱՅԱ ԴԵՍԻՏԱԿ.

88 ԲՏԻՏԻԱ. ԲՍԻՍԻՕԼԿԱԿՈՒԻ ԱԿԵՏԱԿՈՒԻ ՐԲՈՒՆԻ ԱԿ-
ՐՅԱ ԱՍԱ ԴԵՍԻՏԱԿ ՍՈՎԵՏԿԱ ԱԼԵՐՃԱՍԵԻՏ ԴԱՐԱ ԲՍԻ-
ՍԻՕԼԿԱ ՍՈՎԵՏԿՈՒԻ, ԱԿԵՏԱ ՍՈՎԵՏԿՈՒԻ ԱՍԵՏ ԱՄԻՐՅԱ ՅԱ-
ՐԱՐՈՒ ԻԱԲԱՐՍՆԵ — ԴԵՍԻՏԱԿ 50-ԵՐ ԵՐԽԱՅԱ ԻՐԵԻ-
ՇԱՄԿԱ, ԻԱՐԱ ԱԲԱՏԻՅԵ 150-ԵՐ ԵՐԽԱՅԱ ԻՐԵԻԽԱՄԿԱ.

ԲՍԻՍԻՕԼԿԱԿՈՒԻ ԱԿԵՏԱԿՈՒԻ ՐԲՈՒՆԻ ԱԿՐՅԱ ԱՍԱ
ԴԵՍԻՏԱԿ ՍՈՎԵՏԿԱ ՐԱԼՐԱՅԵ ԱՆՈՐՄԱԿԱ ԼԱԿԱՆԱՐԴՅՈՒՏ
ԱԼՐԱ ԱՆՈՐՄԱՅԵ ԱԲՐԻ ԲՏԻՏԻԱ ԻԱԽՈ ԻԱՃԱՄԿԱԿԱ
«ԿԵՐՏԵԼԱՐԻ ՍՏՐ ԱԿՐՅԱ ԱՍԱ ԴԵՍԻՏԱԿԻ ՐՅՏԿԱ
ՐԱԼՐԱՅԵ ԱՐԿԱՐԱ» ԱԼԱ.

89 ԲՏԻՏԻԱ. ԱԿՐՅԱ ԱՍԱ ԴԵՍԻՏԱԿ ՍՈՎԵՏԿԱ (ԱՐԱ-
ԻՈՆ ԱԲՅԵ, ԱԿԵՏԱԲՅԵ, ԱԿԱԼԱԿԻԱԲՅԵ) ԴՈՍԵՐ ԴԵՐՐԻՏՈՐԻԱԲՅԵ
ԱԿՈՒԼՏՐԱԲ-ՍՈԼԻՏԻԿԱ ԱՍԻ ԱՆՃԱՄԻԱ ԱՍԻ ՆԱՐՃԱՐԱ
ՐՅԵՍԵԻՏ, ՃԱՐՏԱՐՔ ԲԻՍՅԵՏ ԼԱԿԱԴԱՐԴՅՈՒՏ, ԴԱՐԱ ՐՆԱՐԱ-
ՇԱԿԱ ԻՅՐՈՒ ԱՍԵՏԱՐԱՐ ԱՅԻՏԱԿԱ ՐԱՍՏՐԱ ԵԻՓԱՐ-
ԿԱԱՍԵԻՏ, ԱԽԵՆՏԿԱՐԱՐ ԱՅԼԱԿԱԴԱԼԱ ՐԱՄԻՅՈՒՏ, ԱՐԵԼԱ
ԱԽԵՆՏԿԱՐԱՐ ՃԱՄԻՅԱՐԱ ԱՐՈՒՄԱՐԱՅԵ ԻԱՇԱՐԱԱՍԵԻՏ,
ԱՍՏՐԱԿԱ ՆԱՐԴՅՈՒՏ, ԱՍԱՐՅԱ ՐՅԻՆԿԱ ՐԱՄԻ-
ՅՈՒՏ.

90 ԲՏԻՏԻԱ. ԱԿՐՅԱ ԱՍԱ ԴԵՍԻՏԱԿ ՍՈՎԵՏԿԱ,
ՍՏՐ-Ի, ԿԵՐՏԵԼԱՐԻ ՍՏՐ-Ի, ԱՄՏՈՆՈՄ ՐԵՍԲՈԼԿԱԵԻ ՐԱՍՏՐ-
ԱՐԱԿԱ ՐԱՄԻԱԼԱ ԻՐՈՒ ԱՅԻՆԿԱ ԻՐՃԱՄՏԿԱ, ԱԿԱ-
ՇԱՐԱԿԱ ԼԵՐՃԱՍԵԻՏ, ԱԴՇԱՐԱԿԱ ՐԵՐՏՈՒՏ.

91 ԲՏԻՏԻԱ. ԱՐԱԻՈՆԿԱ ՐԲՈՒՆԻ ԱԿՐՅԱ ԱՍԱ ԴԵ-
ՍԻՏԱԿ ՍՈՎԵՏԿԱ ՐՏԵՍԻԱԿԱ ՏԱԿՍԱԿ ԱՄԻ 6-ՆԵ ԵԻՇԱՄ-
ԿԱ ԵԻՅԱՐԴՈՒՏ ԴԱՐԱ ՐԱՆԱՅԱՐԱ ԿՈՄԻՏԵԿԱ.

92 ԲՏԻՏԻԱ. ԱԿԱԼԱԿԻԱ, ԲՍԻՍԻՕԼԿԱ, ԱԿԵՏԱԿԱ

ՐԲՈՒՆԻ ԱԿՐՅԱ ԱՍԱ ԴԵՍԻՏԱԿ ՍՈՎԵՏԿԱ ՐՏԵՍԻԱԿԱ
ԵՏԱՅԱ ՅՆԱԿ ԵԻՇԱՄԿԱ ԴԱՐԱ ՐԱՆԱՅԱՐԱՐ ԱՅԵՐԱԿԱ
ԵԻՅԱՐԴՈՒՏ.

93 ԲՏԻՏԻԱ. ԱՐԱԻՈՆԿԱ, ԱԿԱԼԱԿԻԱ, ԲՍԻՍԻՕԼԿԱ,
ԱԿԵՏԱԿԱ ՐԲՈՒՆԻ ԱԿՐՅԱ ԱՍԱ ԴԵՍԻՏԱԿ ՍՈՎԵՏԿԱ
ԱՆԱՅԱՐԱՅԻ ԱԴՇԱՐԱՅԻ ԱՅԵՐԱԿԱՍ ԻՐՈՒՄ ԴԱՐԱ
ԻԱԼԵՐՃԱՐԱՐ ԱՆԱՅԱՐԱՐ ԿՈՄԻՏԵԿԱ ԱԲԱՐՏ ԱԼԱՆԱՆ: ԱՄԱ-
ԴԱԼԱՅԻ, ԻՄԱՏԱՐԱԱԻ, ԱՏԵԿՐԵՐԱՐԻ, ԻԱՐԱ ԻԱԼԱՐՃԱՅԱԿՈՒ-
ԱԻ.

94 ԲՏԻՏԻԱ. 500-ՅԱԿ ԻՐԵԻԽԱՄԿԱ ԻԱՄԻՆՃՈ ԲՍԻ-
ՍԻՕԼԿԱԿՈՒԻ ԱԿԵՏԱԿՈՒԻ ՐԲՈՒՆԻ ԱԿՐՅԱ ԱՍԱ ԴԵՍԻՏԱԿ
ՍՈՎԵՏԿԱ ԱՆԱՅԱՐԱՅԻ. ԱԴՇԱՐԱՅԻ ԱՅԵՐԱԿԱՍ ԻՐ-
ՈՒ ԴԱՐԱ ԱՍՈՎԵՏԿԱ ԻԱԼԵՐՃԱՐԱ ԱՄԱԴԱԼԱՅԻ, ԱԻ ԻՄԱՏԱ-
ՐԱԱԻ, ԱՏԵԿՐԵՐԱՐԻ ՐՈՒՄ.

95 ԲՏԻՏԻԱ. ԱԿՐՅԱ ԱՍԱ (ԱՐԱԻՈՆ, ԱԿԱԼԱԿԻ, ԱԿԵ-
ՏԱ ՐԲՈՒՆԻ) ԴԵՍԻՏԱԿ ՐԱՆԱՅԱՐԱՐ ԿՈՄԻՏԵ-
ԿԱ, ԴՈՍԵՐ ԴԵՐՐԻՏՈՐԻԱԲՅԵ. ԱԿՈՒԼՏՐԱԲ-ՍՈԼԻՏԻԿԱ ԱՍԵԻ,
ԱՆՃԱՄԻԱ ԱՍԻ ՆԱՐՃԱՐԱ ՐՅԵՍԵԻՏ, ԱԿՐՅԱ ԱՍԱ ԴԵ-
ՍԻՏԱԿ ԻՅԱՄՏՈՒ ԻՅՏԵՐՃԱՅԱՐԱՐ ԱԿԱՇԱՐԱԿՈՒԻ,
ՐՅԱՄԱՄԻ ԻՅՐՈՒ ԱԽԵՆՏԿԱՐԱՐ ԱՅԵՐԱԿԱ ԻՅՏԵՐՃ-
ԱՅԱՐԱՐ ԱԿԱՇԱՐԱԿՈՒԻ ԻՅՐՈՒ ԵԻՓՏ.

96 ԲՏԻՏԻԱ. ԱՐԱԻՈՆԱԴՆՈՒՆԻ ԱԿԱԼԱԿԻ ԱԴՆՈՒՆԻ ԱԿՐՅ-
Ա ԱՍԱ ԴԵՍԻՏԱԿ ՍՈՎԵՏԿԱ ՐՏԵՍԻԱԿԱ ՐԱՆ, ՐՏԵՍԻԱ-
ԿԱ ՐԵԼԱՐԱՐԱԿԱ ՐԱՄԻԱՐԱՅԱՅԵ ԻԱԼԵՐՃԱՍԵԻՏ, ԱՏԵՍԻԱ
ԻԱՄԱԴԱԼՈՒ, ԱՏԵԿՐԵՐԱՐԻ.

97 ԲՏԻՏԻԱ. ԱԿԵՏԱ ՍՈՎԵՏ ԻԱՄԱԴԱԼՈՒ ԱԿԵՏԱ ՍՈՎԵՏ
ԵԻՅԱՐԴՈՒՏ ԻԱՐԱ ԱԻԱՐԱՐԱՐԱՅԵ ՄԻԱՐԵԻՅՈՒՏ.

98 ԲՏԻՏԻԱ. ԱԿՐՅԱ ԱՍԱ ԴԵՍԻՏԱԿ ՍՈՎԵՏԿԱ ԱՆԱ-
ՅԱՐԱՅԻ, ԱԴՇԱՐԱՅԻ ԱՅԵՐԱԿԱՍ ԻՐՈՒՄ — ԴԱՐԱ ԱԼՃԱՅԱ

akrəzua auaa rdeputat sovetkua rnapaçaqa iəqoup,
iara ubasgiə uərt rəyaxəxi iəqou adeputat sovet
anagzarəp uəsbartakua rnapaçaqawgiə iəqoup.

99 astətia. akrəzua auaa rdeputat sovetkua rə-
nagzarəp komitetkua zəyaxəxi iəqou anagzarəp
komitetkua iəftərxkuo akuçarakuei adçarakuei ra-
pəxra azin rəmour, iara ubasgiə zəyaxəxi iəqou
akrəzua auaa rdeputat sovetkua iəftərxkuo akuç-
arakuei adçarakuei raankəlara azin rəmour.

100 astətia. akrəzua auaa rdeputat sovetkua
zəyaxəxi iəqou akrəzua auaa rdeputat sovetkuei,
ubart rənagzarəp komitetkuei iəftərxkuo akuçara-
kuei adçarakuei rapəxra azin rəmour.

101 astətia. ahəntkarra auəsbara xkkuak, nap-
xgara azəurəzə araionkuei akalakikuei rəpənpi ak-
rəzua auaa rdeputat sovetkua iqarçoit rənagzarəp
komitetkua rəquşakua.

102 astətia. araion aəpənpi akrəzua auaa rdepu-
tat sovetkua iqarçoit abra çəqa ianəu anagzarəp
komitetkua rəquşakua:

dgiəl aarəxraə;
jlar rçarəpə;
afinansə;
aynəuçqa xuhaxutraə;
aguabziaraxıyarəp;
asocial cxəraarəp;
azeipş uəs aəpə;
amyəp;
aplanra akomissia,

anagzarəp komitet iaxagəlou iəqnə akadr-
kua rsektor,

ubri anayəsgie araion nxamya zeipşrou iəpərp-
şnə, kərtpələpi ssr ireihazou asoveti, avtonom res-
publikakua rəpənpi ireihazou asovetkuei, avtonom
oblast aəpənpi akrəzua auaa rdeputat soveti ianfa-
kudərououalakı, araion aəpənpi akrəzua auaa rde-
putat sovetkua iqarçoit abart aquşakua: akalakı
nxamyəpi, axəptəpə proməişlennostpi.

103 astətia. araionawə auəsfakugələfa zeipşrou
iəpərpşnə sssri kərtpələpi ssr-i ruəpqarrakua rə-
mıyala, kərtpələpi ssr ireihazou asoveti, avtonom
respublikakua rəpənpi ireihazou asovetkuei, avto-
nom oblast aəpənpi akrəzua auaa rdeputat soveti
ianfakudərououalakı, aynəuçqa auəskua rzə jlar
rkomissariat araion aəpənpi akrəzua auaa rdeputat
sovetkua rəqnə iqanaçoit iara axəp uəsbartakua.

104 astətia. akalakı aəpənpi akrəzua auaa rdepu-
tat sovetkua iqarçoit abart rənagzarəp komitet
quşakua:

afinanspi;
akalakı nxamyəp;
aynəuçqəp xuhaxutraə;
aguabziaraxıyarəp;
jlara rçarəpə;
asocial cxəraarəpə;
azeipş uəsə;
aplanra komissia;

anagzarap komitet iaxagelou ieqna akadr-
kua rsektor;

iara ubri anayəsgia, iara akalaki aproməiş-
lennost qədaras ialou iaƣərpşnə, iara akalaki nxam-
yei, akalaki akuşa-məkuşari anxamyei irƣərpşnə
iqanaçoit:

axartəpə proməişlennostpi;
adgiəlpi.

105 astatia. araion aƣənpi akrəzua auaa rdepu-
tat sovetkua rəquşakua ruəsuraƣə, araion aƣənpi
akrəzua auaa rdeputat sovetkuei, ubart rənazarap
komitetkuei rnapaçaqa iəqoup, iara ubasgia uərt,
kərtələri ssr aƣənpi izəxutou jlar rkomissariat
anapaçaqa iəqoup; uərt, — avtonom respublikakuei,
avtonom oblastkuei rƣə — avtonom respublika
aƣənpi izəxutou jlar komissariat, mamzargia av-
tonom oblast aƣə izəxutou anagzarap komitet qu-
şa anapaçaqa iəqoup.

106 astatia. akalaki aƣənpi akrəzua auaa rde-
putat sovetkua rəquşakua ruəsuraƣə, akalaki aƣə-
npi akrəzua auaa rdeputat sovet iara anagzara ko-
miteti rnapaçaqa iəqou eipş araion aƣənpi akrəzua
auaa rdeputat sovet quşa izəxutou anapaçaqigia iə-
qoup; uərt, — avtonom respublikakuei, avtonom
oblastkuei rƣə—avtonom respublika aƣənpi izəxu-
tou jlar rkomissariat, mamzargia avtonom oblast
aƣə izəxutou anagzarap komitet quşa anapaçaqa
iəqoup.

107 astatia. karti puti akalakikua rƣənpi akrə-

zua auaa rdeputat sovetkua rəquşakua ruəsuraƣə,
akalaki aƣənpi akrəzua auaa rdeputat soveti, iara
anagzarap komiteti rnapaçaqa iəqoup, iara ubasgia
uərt, kərtələri ssr aƣənpi izəxutou jlar rkomissa-
riat anapaçaqigia iəqoup.

108 astatia. aqua akalaki aƣənpi akrəzua auaa
rdeputat sovet aquşakua ruəsuraƣə, akalaki aƣənpi
akrəzua auaa rdeputat soveti, iara anagzarap ko-
miteti rnapaçaqa iəqoup, iara ubasgia uərt, apsnəpi
a.s.s.r. aƣənpi izəxutou jlar rkomissariat anapaça-
qayigia iəqoup.

109 astatia. batəm akalaki aƣənpi akrəzua auaa
rdeputat sovet aquşakua ruəsuraƣə, akalaki aƣənpi
akrəzua auaa rdeputat soveti, iara anagzarap ko-
miteti rnapaçaqa iəqoup, iara ubasgia uərt, aqariəpi
a.s.s.r. aƣənpi izəxutou jlar rkomissariat anapaça-
qayigia iəqoup.

110 astatia. stalinir akalaki aƣənpi akrəzua
auaa rdeputat sovet aquşakua ruəsuraƣə, akalaki
aƣənpi akrəzua auaa rdeputat soveti, iara anagza-
rap komiteti rnapaçaqa iəqoup, iara ubasgia uərt,
aaxəç-uəpşələri avtonom. oblast aƣənpi akrəzua
auaa rdeputat sovet anagzarap komitet izəxutou
aquşa anapaçaqayigia iəqoup.

111 astatia. akrəzua auaa rdeputat sovetkua rə-
guragara-myra aƣhara anəiaslakigia, dara, anagza-
razəi adçarazəi auəsbartakua irəmakuou aguragara
myra rzənxoit, ƣəç ialərxəz asovetkua anagzarazəi
adçarazəi ruəsbartakua qarçaanza.

123 aſtaſia. zegiə irzeipſəu, iiaſou, eiſarou
alxra zinla maza abſətarala araion uaaſəysa xə-ſə-
kuſa aſhara atanə ialərxəueit jlar ruſduka.

124 aſtaſia. kərtſəlaſi ſſr aſərritoriaſə—kərt-
bəzlala, ma avtonom republika abəzlala, mamzar-
giə avtonom oblaſt abəzlala aſuduəsbəra myapargoit,
ui abəzla zzəmdərua auaa, auəs eilərkəaraſə, aſə-
qman iəla iqarſoit, aſud aſgiə dərə rxəſə bəzlala
ajaſhara azin rəməup.

125 aſtaſia. kərtſəlaſi ſſr aſudkua zegiə rſə
argamaloup uəsbafas iamou, xəzſədala ibəſəup ha
auəſpqara ianəmho, auəs iamou iſabartazaalakigie
axə axaſſaara dakuriana.

126 aſtaſia. aſbja akə iəxiəpſəm, auəſpqara za-
ſək aup izſəgəlou.

127 aſtaſia. jlar rkomissariatkuei, ubart rnapəſəſə
iəſou auəsbartakuei, iara ubəſgiə amaſura iəlakouou,
kərtſəlaſi ſſr auaaſəysa zegiə auəſpqarakua ickia-
nə inarəgzalarazə kərtſəlaſi ſſr aſərritoriaſə eiha-
bzala afklapſra ſſſr aprokuroſ iſiədu eipſ, kərtſə-
laſi ſſr aprokuroſgiə iədup.

128 aſtaſia. kərtſəlaſi ſſr-i, avtonom republi-
kakuei, avtonom oblaſti rprokuroſja 5 ſəkusa aſ-
hara rətanə ſſſr aprokuroſ iəkuirgəloit.

129 aſtaſia. kərtſəlaſi ſſr aprokuroſ, araion pro-
kuroſjei akalaki prokuroſjei əkuirgəloit ſſſr apro-
kuroſ dakuſəhatnə.

130 aſtaſia. iarbanzaalakigie xəſtəpənſ uəsbə-
tak iəxiəpſəmkuə, aprokuroſura uəsbartakua ruəs
rboit, ſſſr aprokuroſ zaſək iəda dəſəzə iəxməxə-
cua.

XI-ſi axə

auaaſəysa rzin ual ſatakua

131. aſtaſia. kərtſəlaſi aſovet, ſocialiſtſə repu-
blika auaaſəysa zegiə axəraapſara azin rəməup.
garantiaſə akuroſa rourəſə azin rəməup, raapſara
zaſarou, iəqəſəſou zeipſrou ala axu roua.

jlarə zegiə rənxamya ſocialiſtſəla iſakurgəlanə
izlaſou ala, aſovet uəajlar raarəxrakua eſaaira izla-
rəzhauala, rənxamyakua rſə eixulaxara (kriſis)
qəzſəre zəſſəſə rərxəzarala, uəsdəra aſəxua zlapſou
ala, — abartkua zegiə axiəſou aup axəraapſara
azin ſakuzərououou.

132 aſtaſia. kərtſəlaſi ſſr auaaſəysa apſfara
azin rəməup.

auəſuſja reiſarəyək raapſara mſə 7 ſaatk
rſəſə arkiaſſra, auəſuſjei amaſura iəloui rualafa-
xə eipəmſiaſkua eſəſəkusa aamtala pſfara rouſra,
akrəzua auaa iſəxuarazə ineiſəxnə aſanətoriakuei,
apſfarta ynſkuei, aklubkuei rətara, — abartkua abəſ
iəxiəſou aup apſfara azin zlaſakugəlou.

133 aſtaſia. kərtſəlaſi ſſr auaaſəysa ianəj, ma
iſməzəyxazar, auəſura rələmſə ianəqala inəquəzga-
ra rourəſə azin rəməup.

abri azin zlafakugəłaxo: ahəntkarra axarqala auəsujel, amaçura ialouï asocialrə strax rataraləei, laxtda hakiəm-xuïrəla akrəzua auaa rəcxəraara-ləei, akrəzua auaa akurortkua rəşqa rəstrələei rəup.

134 aştətia. kərtpəlati ssr auaapəysa açara azin rəmoup.

abri azin zlafakugəłaxo: neiyəmsrəda zegiə irzeipşnə irədəup apxiati aşkol çara iaçanəkəua rəmçar qamlua, ireihau aşkol aqnənza laxtda açara, ireihau aşkol aƞə aiharayzak ačayja aştipendia rətarala, aşkolkua rəƞə xəpəbəzləla açara rətarala, azauadkuei, asovxozkuei amafəna-trəktorrə ştancia-kuei, aqolxozkuei rəƞə akrəzua auaa rzə aarəxfei, aţexnikəei agronomrei xlaarada dərçarə aiƞkaarala.

135 aştətia. nxałas iəqakuou zegiə rəqnə akuzaait, ahəntkarrei, akuliturei, jlar rpolitika bzazara aqnə akuzaait, kərtpəlati ssr-aƞə abartkua zegiə rəƞə aphəs zinla axaça diaqaroup.

abart azinkua ahsakua irəmou rənagzarazə: axaça diaqaranə aphəsgio: auəsura azin ləmoup, laapsara axu apsa loueit, apsfara loueit, asocialrə astra-xəi açarei loueit, ahəntkarra aqnəp ani axsaarei iərtaxəu aƞənr iakunago ačxəraara loueit, danəxiامتou apsfara loueit, lualafaxuə eipmərqiəzakua işluəc iloua, lara lzə iqaloit imayəmkuə axsaarta ynkua, apşkaja rəbartakuei, axuykua rəştakuei.

136 aştətia. iaxiabalakı, anxała uəs aqnə akuza-

ait, ahəntkarra uəs aqnə akuzaait, akuliturei jlar rpolitika rəbzazara aqnə akuzaait milat eiləxəi, rasa eiləxəi amamkuə, kərtpəlati ssr auaapəysa zinla reiçarara pxiazoup psaxra zkuəm uəspqaranə.

auəspqara iaxinarxuueit izeipşrazaalakı akala argama, ma inaxərpşta azin aiçakra qaçara, ma iarhnə, argama, ma inaxərpşta auaapəysa dara rras-ei, rmilatrei, izeiuazaalakgio apəjarə rzəfakurgəlara aqaçara, jara abartgio ireipşnə ipxiəzoup izeipşrazaalakı ala arasei amilatrei yəda ialkaanə qazfa amoula, alaajara qaçara, mamzargio təmorsi aƞam-fabarei aqaçara.

137 aştətia. auaapəysa rdin akuəitrazə, kərtpəlati ssr aƞə auxuama ahəntkarra iacrəxəup, ubas aşkolgio auxuama iacrəxəup. auaapəysa adin anəqugara işakuitəu cipş adin əqamzaara alaajaragio iakuitəup.

138 aştətia. akrəzua auaa izlarəxuəşala, nasgio asocialrə eiƞkaara izlaououaxaşala, kərtpəlati ssr auaapəysa auəspqarala garantiala irəmoup:

- a) aja akuitra,
- b) akıəpxira akuitra,
- c) aizarakuei amitəngkuei rəqaçara akuəitra,
- ç) eizarala amyasrei ademonstracia qaçarakuei rəkuitra.

auaapəysa irəmou abart azinkua nagzaxəit akrəzua auaaı dara rorganizaciakuei, akıəpxiərtakua, iatəxxaşə akiaad, auaaajar rzeipş ynkua, amyadəu-

kua, aibardərga amətaxukua, ubas iqarəaranə iərtaxəu zlaqarəşa zegiə rzoutrala.

139 astatia. akrəzua auaa izlarəxuauala kərtələti sər auaapəysa jlar rəja rorganizaciəp xacxraerei, politika p aktivrei rəpəiarazə, zinnə irzəfakugəloup abas irzəpəš ei pkaaranə rpeidərkəlaracə: zanaatla aidgəlarakua, kooperativ eidgełarakua, a pər rei pkaara, asport i ahəntkarra xiyarei rei pkaara, akuliturei atəxnikəei, anaukəei rguəpkua, auəsuzja rkləss aqnəpi, akrəzua auaa egiərt rqnəpi iaha zeilkaara bzio, iaktivnə iəqou auaapəysa rpeidərkəloit zegeidgełoup akommunist (abolışevik) partia pə. abri apartia, asocialist p fakugələfa ar p iare, arəououare, rə akrəzua auaa rəkupara pə apxia igəlou otriadup, akrəzua auaa rzeipš organizaciakua reipš rhəntkarra p organizaciakua rəzgiə imyapagayəu gutəlxnə iəqoup.

140 astatia. kərtələti sər auaapəysa azə k iəsra iəkum, asud izbnə iftnamxəkua, mamzargiə aprou ror iqnəp iəmada əqamkua darbanzaalak i azə itak rə qalom.

141 astatia. auaapəysa rynkua k iəsra rəkum. a iquyra irəb iou rəmazara auəspqara iaxiqoit.

142 astatia. təm həntkarra p auaapəysa, akrəzua auaa iərtaxəu auəs axiazərua azəhan, mamzargiə naukala auəs iərua iaxəqianə, ma milat p axakuitra aiourazə iaxiəkupo azə zəkra iaftanə iəqou, kərtələti sər irnatoit iara a pə axkədkəlara azin.

143 astatia. kərtələti sər uapəysas iəqou dousə irualəup kərtələti asovet socialist p respublika akonstitucia iaho amyapgara, auəspqara anəqugara, axəraapsara adisciplina anagzara, jlar rqnəp uals iəqou guəkala anagzara, asocialist p aicənxara p qaras iamou patəu akučara.

144 astatia. auaajlar rsocialist p mazara, ipfou akə eipš asovet ei pkaara ia fatanə izlamou ala, ap sadgiəl azə abeiare, farda mbəpə alšara zləçua akunə izlaqou ala, akrəzua auaa zegiə rzə abzanxarei, akuliturei bzazara zləçua akunə izlaqou ala, kərtələti sər auaapəysa azəzala irualəup axiyarei arəououare.

auaajlar rsocialist p mazara apxastəra z pəzəz kəz jlarə iraouup.

145 astatia. arra cara zegiə irzeipšəu ualnə uəspqaroup.

auəsuzjei anxəjei rər qapf a pə arrat amaçura ual patunə iəqou akə aup kərtələti sər auaapəysa rzə.

146 astatia. aqəngtəla axiyara kərtələti sər auaapəysa darbanzaalak i azəzala iual pfanə irədəup. təlapsadgiəl psaxra: akurə eilagara, aoma iəşqa aiasra, ahəntkarra aibafrat amyra iamou apərxagara, anapxara — daara za iuəs baapsnə iəqou eipš, zdaqam ala auəspqara iaxinarxuueit.

alxra afakugəla**fa**

147 astatia. / akrazua auua rdeputat sovetkua raxi kartpelaŋi sŋr ireihazou aŋsovetaxi, avtonom respublikakua rŋpənŋi ireihazou aŋsovetkua raxi, avtonom oblast aŋpənŋi akrazua auua rdeputat sovet axi, araionŋ, akalakiŋ, aposiolkaŋ, akətaŋ deputat sovetkua raxi alxŋa ialərxəueit zegiə irzeipŋəu, iiaŋəu, eiŋarəu alxra azin iəqəu fatas iatanə, maza abŋətarala.

148 **as̱aṭṭia**. adepuṭaṭṭa raxra zegī irzeip̱s̱up̱:
ḵerṯeḻap̱i s̱sṟ auaaṭ̱eysa 18. ṣ̱əkusa ẕx̱eṣ̱eẕ ṟassas
dziuoui, milats̱ dziuoui, dins̱ i̱ə̱moui, ṣ̱aras̱ i̱ə̱moui,
qaraḵ ḏfakuxaṉə ḏṉə̱mxozargī, ḏə̱zx̱eḻeṣ̱eẕ i̱ə̱ḻtra
zeip̱ṣ̱razaalaḵgī, mals̱ i̱ə̱mazaalaḵgī, pasa̱ u̱ə̱ss̱ i̱ə̱-
myap̱ə̱igozī i̱ə̱rḇanzaalaḵī aṣ̱aẕə ip̱ḵə̱mḵua̱ aḻxra
aziṉ i̱ə̱moup̱, iargī ḏaḻə̱rx̱əṟ qaloiṯ. abra̱ i̱aṣ̱aṉaḵə̱-
uam̱ ẕə̱x̱ṣ̱ə̱y̱ eilagoui, nas̱gī sudla̱ iẕbaṉə̱ aḻxra̱ aziṉ
zm̱ə̱xṉə̱ i̱ə̱ḏoui̱ auaa.

149 **astatia** adeputatja ralxra eiqarala ieqoup.
uayəpəysas iəqou darbanzaalakı b7ək iəmour, auaa-
pəysa zegiə alxrakua r7ə eiqarala ialoup.

150 astatia. ahsakua axaja iraqaranə alxra azin
rəməup, dargiə alərxəueit.

151 aṣṭaṭia. ar qapf ialou auaaṭəysa, auaaṭəysa
zegtə iraqaranə alxra azin rəmoup, dargiə alərxə-
ueit.

152 astatia. adeputatja ralxra iiašanagzoup: akə-

tapii, akalakipii, akrəzua auaa rdeputat sovetkua
inaderknə, kərtəlapii ssr ireihəzou asovet aqnənza,
auaa pəysa iasənə rxatala akrəzua rdeputat sovet-
kuagie zegie ralxarakua qarcoit.

153 астаѣа, адепуѣага аналѣрхѣага абѣтара ма-
зоп.

154 **astatja**, alxarakua raan akandidatja akudər-
gəloit alxərtə okrug cəpxiaza.

akandidatja rəkurǵələrə iakuitəp ǵlar rorgani-
zaciakuei, akrəzua auaa, rǵuəpkuei: akommunist
partia aorganizaciakua, azanaat eidǵalakua, akoope-
rativkua, aǵar rorganizaciakua, akulituraǵ ǵuəpkua

155 astatia, deputats ieqou douse auəs inap ia-
nəu azə, nasgə akrəzua rdeputatja rsovet auəs ia-
uəzi iara auəs iuəzi aharə iualəp dalazçaz rəpə, da-
lazçaz aiharayək eikuəşahatnə izbnə rdeputat, auəs-
pqara izlaho ala, ftaxiqa danamərxlakgə qaloit.

abəzla, agerb, abiraq,
astolica

156 astatja. kərtələri ssr apə həntkarrap bəz-
las iəqou akərtbəzja aup.

kərtəpəɫəɣi sɜr ətɛrɪtɔrɪəpə iəkunxo amilat maɣ-
ku_a dousə rəbəzɫaku_a dərɣɪlɪlarc, rɪkultɪrəp uəs-
bartaku_a rəpə eɪpɜ, əhəntkarrəp uəsbartaku_a rəɣɪə
rəpsadɣɪl bəzɪlala ruəskua rɪbalarc azin rəmoup.

157 **astatja.** kərtʔəlaʔi sʁ iɾiɦaʒou asovet iəf-
tnaxkuo auəspqarakua, iara ubasɡiə apqara-rbakuei
(ukəzəi), ailərkaagakuei, kərtʔəlaʔi sʁ jlar rɦomi-
ssarja rsovet iəftnaxkuo akuçarakuei adçarakuei
kərtbəziəla aup iquəla jlara iʂəddərdərua, avtonom
respublikakuei avtonom oblastkuei rzə — kərtbəziə-
ləei, avtonom respublikakuei, avtonom oblasti rə-
bəziakua rələei aup.

158 aštātja. avtonom respublikakua rʔənʔi irei-
hazou asovetkua iəstərxkuo auəspqarakuei, iara
ubasgʷə apqara-rbakuei, ailərkaagakuei, avtonom re-
spublikakua rʔənʔi jlar rkomissarja rsovetkua iə-
stərxkuo akučarakuei adčarakuei, avtonom oblast
aʔənʔi akrəzua auaa rdeputat sovet iəstnaxkuo aku-
čarakuei adčarakuei iquəla jlara iəddərdərua av-
tonom respublika, mamzargʷə avtonom oblast abəz-
läləei, kərtbəzläləei roup.

159 aṣtaṭja. kərtəlati sṣr aḡerb idə qapf geṭ-
nə, xəxi xu-kjəpfk. zmou aeṭa asaxia ianəu amərxu-
agakua iaxəlɕua adə iakuuɣo, ɕaqa — jyanpʃtə zəp-
ʃtəu aṭxara, aṣə əkunə iannə iəqoup; aroṃaraxi —
axitə ɣa-xəlt, armaraxi — axitə zaxuakua aṭəm-
jakua rɣanə ianəup. adə aɕaqa, aṭxakua rfa-
paɤə aɣa-xəlti azaxuakuei rṭapɤua eilərlup. aḡuta
aiharak aɤə. ianəup aṭaḡei amaganei, art rəkuɤjakua
rəla, aṭaṣara zxəlɕua aeṭa iaɕaḡəloup, ɕaqa—afxa aḡu
aṭra iakugəloup, naq-aḡ aɣa-xəltkuei, azaxuakuei
irəbɤaḡəloup. adə iakurʃanə kərtbəzɭalagɭə urəʃbə-
zɭalagɭə ianəup: «aproletarɤa aṭəlakua zegɭə rɤə

iəqou, ʔweidəlkəllə ha. iar_a agerb axatə kərtua stī-
lla ikuçou aornəment, aʔəkursəup.

160 **astatja**. kərtəlati sər abiraq aba qapf iaxə-
up: armaraxi, xəxişi aqvakı aʔə, iara abiraq pə-
qara işanə xutak iaqarou kvadratk aʔə xiə-anbanla
kərtbəziəla lanəup: «kərtəlati sər» ha.

161 astatla, kartpelaṭi ssa stolicas iamouṭ kart
akalakī.

XIV-ᠦ᠋ᠢ ᠠ᠋ᠬᠤᠳᠤ

akonstitucia psaxfas iamou

162 astafja. kærtþelafi ssr ireihazou asovet bjə
eihala, 2/a bjə ireičamkua bjətarala ianrədərəkəlalakı
aftaxı aup kærtþelafi asovet socialistə respublika
akonstitucja apsaxra aneqalo.

aitaga aredaktor m. ahaşba.
atexredaktor n. tarkiəl.

akorrekturazə takzəpxəkuu z. tarkiəl.

akıəpxırazə irətəup 6/11, akıəpxı aarxrazə anapə ačayəup 7/11.
akıaad aformaı 55x80, 3,25 kıəpxı-bonəc əqəup, 32.224 k/dərga
aməup bonəck. azakəz № 450, atıraz 1.000 iquə, aplıı № 2339

agazetkua „sovetşkala abxaziei“ „apsnə qaplı“
rkıəbxiərtəpə irkıəpxit

Перевірено 1948

20 2
axu 20 k.

37-118